

ایران ورزشی

● صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
● مجری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
● رئیس هیات مدیره: صادق حسین جباری انصاری
● مدیرعامل و مدیر مسئول: علی متقیان
● سردبیر ارشد مؤسسه: هادی خسرو شاهین
● سردبیر ایران ورزشی: علی جوادی
● تلفن: ۱۴ ۸۸۵۰۴۱۳۳ ● فاکس: ۸۴۷۱۱۷۳۳
● چاپ: چاپخانه مؤسسه نام جم
● سامان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ - ۸۸۵۵۱۳۰۵
● امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۰۰ - ۸۸۵۲۱۹۵۴
● نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
● صندوق پستی: ۵۳۳۸۸-۱۵۸۷۵

آسیب‌پذیری باشگاه‌های ایرانی در نبود اتحادیه تخصصی همچنان ادامه دارد

فوتبال بدون وکیل مدافع!

گزارش ویژه

محمدرضا رحیم‌پور

خبرنگار

تصور کنید ده‌ها پنگاه اقتصادی عظیم با گردش مالی هزاران میلیارد تومانی در چرخه یک کشور فعال باشند، اما از ابتدایی‌ترین ابزارهای دفاع از حقوق خود محروم بمانند؛ نه اتاق بازرگانی‌ای دارند، نه اتحادیه‌ای منسجم و اثرگذار و نه حتی شبکه‌ای متحد از کارشناسان حقوقی و وکلای مدافع. این تصویر، هرچند کاریکاتوری به نظر می‌رسد، اما در عین تلخی، بازنمایی دقیق و روزمره‌ای از وضعیت باشگاه‌های فوتبال ایران است؛ پنگاه‌هایی که هر روز زیر بار چالش‌های مالی، احکام انضباطی، بدهی‌های کمرشکن و حتی خطر انحلال خیم می‌شوند، اما هنوز از ایجاد یک صدای واحد، رسمی و ملی برای دفاع از ابتدایی‌ترین حقوق خود عاجز مانده‌اند. در شرایطی که هرروز خبر تازه‌ای از تهدید حذف از رقابت‌های آسیایی یا محرومیت باشگاه‌های بزرگ از نقل‌وانتقالات به دلیل بدهی‌های سنگین بین‌المللی منتشر می‌شود، یک پرسش قدیمی اما بنیادین بار دیگر به صدر بحث‌ها بازمی‌گردد؛ چرا باشگاه‌هایی با چنین حجم از سرمایه، مخاطب و نفوذ اجتماعی، همچنان از داشتن یک تشکل صنفی فراگیر و قدرتمند بی‌بهره‌اند؟ این گزارش با رویکردی انتقادی و آسیب‌شناسانه، می‌کوشد ابعاد این خلأساختاری، ریشه‌های تاریخی آن و هزینه‌های سنگینی را که برپیکره فوتبال ایران تحمیل کرده است، واکاوی کند.

ابهام در نهاد متولی: اتحادیه یا انجمن صنفی؟

برای پاسخ به این پرسش یک «وکیل باشگاه‌های ایرانی عملاً فاقد یک «وکیل مدافع حقوقی» هستند، نخست باید به ساختار نیم‌بند و مبهم موجود نگریست. در نظام حقوقی و تشکیلاتی فوتبال ایران، دست‌کم دو نهاد با عناوین مشابه وجود دارند که باالقمه می‌توانند مدعی نمایندگی باشگاه‌ها باشند؛ اما واقعیت آن است که عملکرد هیچ‌یک از این ساختارها در طول دهه‌های اخیر، نه‌تنها پوشه‌ای نیازهای روزمره نبوده، بلکه در سطح راهبردی نیز عملاً ناکارآمد و بی‌اثر باقی مانده است.

نخستین نهاد، «اتحادیه باشگاه‌های فوتبال ایران» است؛ مجموعه‌ای که روزگاری با هیاهو و وعده‌های بزرگ، با هدف ایجاد یک جبهه منسجم برای گره خورده دفاع از حقوق صنفی و مالی باشگاه‌ها شکل گرفت. اما این اتحادیه به‌تدریج، زیر بار ساختار سنتی، فقدان استقلال و ناتوانی در کنشگری مؤثر، به نهادهی تشریفاتی و کم‌اثر تقلیل یافت. جز برگزاری پراکنده مسابقات تحت عنوان «جام اتحادیه» در سال‌های دور -که آن هم عمری کوتاه داشت- این نهاد هرگز نتوانست به یک لایه قدرتمند، اثرگذار و چانه‌زن در برابر سازمان لیگ، فدراسیون فوتبال و حتی تلویزیون تبدیل شود. در تمام سال‌هایی که حق پخش تلویزیونی لیگ برتر، بدون بازگشت سهم واقعی باشگاه‌ها، به منابع دیگر سرازیر می‌شد، این اتحادیه در سکوتی معنادار و انفجالی فرو رفته بود؛ سکوتی که هزینه‌های شد مستقیماً بر دوش باشگاه‌ها تحمیل شد.

در سوی دیگر، «انجمن‌های صنفی کارفرمایی» قرار دارند که بر اساس ماده ۱۳۱ قانون کار شکل می‌گیرند. مأموریت

وقتی غول‌های اروپا متحد می‌شوند

مانور قدرت باشگاه‌ها در قاره سبز

اتحادیه باشگاه‌های فوتبال اروپا که پیش‌تر با نام اختصاری ECA شناخته می‌شد و اکنون به EFC تغییر نام داده، امروز نه‌فقط یک نهاد صنفی، بلکه به عنوان یکی از قدرتمندترین بازیگران حکمرانی فوتبال در جهان شناخته می‌شود؛ تشکلی که صدای واحد باشگاه‌ها را در برابر نهادهای بالادستی چون یوفا و فیفا نمایندگی می‌کند. این در حالی است که در فوتبال باشگاهی ایران، فقدان یک اتحادیه مستقل و اثرگذار همچنان به‌عنوان یکی از خلأهای ساختاری جدی، باشگاه‌ها را در موقعیتی منفعل و بی‌دفاع قرار داده است.

در اکتبر ۲۰۲۵ و در جریان سیم‌وومین مجمع عمومی این نهاد در شهر رم، ECA با یک بازنویسی برند تاریخی به EFC تغییر هویت داد؛ تغییری که

تأ زمانی که

باشگاه‌ها از

قالب نهادهای

وابسته و

شبه‌دولتی

خارج نشده و

به شرکت‌هایی

با شخصیت

حقوقی

مستقل

سهامداران

مشخص و

پاسخگو تبدیل

نشوند، سخن

گفتن از یک

انجمن صنفی

قدرتمند

بیشتر به یک

آرزو شبیه است

تا یک برنامه

عملی

ریشه‌های تاریخی و ساختاری فقدان یک تشکل فراگیر

این خلأ تشکیلاتی، نه یک رخداد مقطعی و تصادفی، بلکه محصول لایه‌های درهم‌تنیده‌ای از ساختار اقتصادی، مدیریتی فوتبال ایران است. آنچه امروز به‌عنوان ناتوانی باشگاه‌ها در شکل‌دهی یک نهاد صنفی قدرتمند دیده می‌شود، در واقع برآیند سال‌ها سیاستگذاری ناصح، وابستگی‌های ساختاری و فقدان اراده برای استقلال واقعی است. در این میان، کارشناسان دست‌کم سه مانع بنیادین را به‌عنوان اسلواح این بن‌بست معرفی می‌کنند.

نخستین و مهم‌ترین مانع، وابستگی عمیق و ریشه‌دار باشگاه‌ها به منابع عمومی و نهادهای دولتی است؛ وابستگی‌ای که نه‌تنها منابع مالی، بلکه اراده مدیریتی باشگاه‌ها را نیز در سیطره خود گرفته است. بخش قابل توجهی از باشگاه‌های بزرگ و اثرگذار فوتبال ایران، یا مستقیماً در مالکیت دولت هستند یا به نهادهای عمومی غیردولتی، صنایع مادر، بانک‌ها و سازمان‌های کلان اقتصادی متصل‌اند. در چنین ساختاری، مدیر باشگاه نه یک کنشگر مستقل اقتصادی، بلکه مجری سیاست‌های بالادستی است؛ مدیری که بقای او بر صندلی مدیریت، بیش از آنکه به عملکرد حرفه‌ای گره خورده باشد، به رضایت نهاد بالادست وابسته است. در چنین شرایطی، انتظار شکل‌گیری یک جبهه صنفی منتقد و مطالبه‌گر، عملاً انتظاری متناقض و غیرواقع‌بینانه است. چگونه می‌توان از مدیری که با یک امضا منصوب و با امضایی دیگر برکنار می‌شود، انتظار داشت در قالب یک اتحادیه مستقل، علیه همان ساختار حامی موضع‌گیری کند؟ این تناقض بنیادین، اصلی‌ترین مانع بر سر راه تولد یک نهاد صنفی مستقل و شجاع است. مانع دوم، شکست مزمن در تحقق نقش‌های اساسی است: از یک سو، فقدان اصول اقتصادی باشد، به مجموعه‌ای از واگذاری‌های مبهم، نیمه‌کاره و بعضاً نمایشی تقلیل یافته است. بوروکراسی فرساینده، نبود رویه‌های شفاف در انتقال

تأ زمانی که

وابستگی

ساختاری به

دولت، ضعف

درآمدزایی

انفعال

مدیریتی و

قدرتی اراده

جعبی بر

فوتبال ایران

سایه انداخته

باشگاه‌ها

در این

رقابت نابرابر

اقتصادی

محکوم به

شکست

خواهند بود

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

بررسی پایگاه اینترنتی اتحادیه باشگاه‌های فوتبال ایران نشان می‌دهد این سایت هنوز به مرجع تخصصی باشگاه‌داری کشور تبدیل نشده است. بخش قابل توجهی از مطالب آن، بازنشر اخبار رسانه‌های ورزشی است و محتوای اختصاصی، گزارش‌های تحلیلی و اطلاعیه‌های اثرگذار کمتر در آن دیده می‌شود.

از چنین اتحادیه‌ای انتظار می‌رود مطالبات باشگاه‌ها را پیگیری، گزارش‌های کارشناسی منتشر و درباره موضوعاتی مانند درآمدزایی، حق پخش، مالکیت باشگاه‌ها و قوانین فوتبال اطلاع‌رسانی کند. معرفی الگوهای موفق باشگاه‌داری و ارائه آماری اقتصادی نیز می‌تواند به ارتقای جایگاه این

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

عکس: رضا معطران

یادداشت

کاظم‌اولیایی

مدیرعامل پیشین باشگاه استقلال

ضرورت سندیکای مستقل واجب‌تر از نان شب

فوتبال ایران سال‌هاست با بحرانی ساختاری و فرسایشی دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ بحرانی که نشانه‌های آن را می‌توان در وابستگی باشگاه‌ها به منابع دولتی، نبود درآمد پایدار، ضعف مدیریتی و انفعال در برابر تصمیم‌های نهادهای بالادستی مشاهده کرد. ریشه بخش مهمی از این مشکلات، نبود تشکلی مستقل و مقتدر برای دفاع از حقوق باشگاه‌هاست.

اتحادیه باشگاه‌های فوتبال ایران با چنین هدفی تأسیس شد و بنده نیز افتخار حضور در میان مؤسسان آن را داشتم، اما این نهاد به‌تدریج به حاشیه رفت و نتوانست جایگاه مؤثری در تصمیم‌سازی‌های فدراسیون فوتبال و سازمان لیگ پیدا کند. طبیعی است هنگامی که باشگاه‌ها در ساختار تصمیم‌گیری نماینده‌ای جدی ندارند، نتیجه چیزی جز وضعیت ناسامان کنونی نخواهد بود؛ باشگاه‌هایی بدون منابع درآمدی پایدار که با تغییرات سیاسی و مدیریتی، همواره در معرض حذف، تضعیف یا انحلال تدریجی قرار دارند.

تجربه فوتبال حرفه‌ای در کشورهای موفق نشان می‌دهد که باشگاه‌ها تنها از مسیر همکاری و تشکیک نهادهای صنفی قدرتمند می‌توانند از منافع خود دفاع کنند. اتحادیه باشگاه‌های فوتبال اروپا با عضویت صدها باشگاه، صدای واحد آنان در برابر یوفا و فیفاست و در زمینه‌هایی چون حق پخش، درآمدهای تجاری و سیاستگذاری فوتبال نقش تعیین‌کننده دارد. در آلمان نیز اتحادیه باشگاه‌ها با داشتن ارکان اصلی اداره فوتبال حرفه‌ای به شمار می‌رود.

در ایران، اما باشگاه‌ها حتی از ابتدایی‌ترین حقوق اقتصادی خود، از جمله حق پخش تلویزیونی، محروم هستند و در تعیین سرنوشت خویش نیز سهمی متناسب با مسئولیت و جایگاه‌شان ندارند. ادامه این وضعیت، باشگاه‌داری را بیش از پیش به بودجه‌های تزیینی و تصمیم‌های مفتقی وابسته می‌کند و راه را بر حضور پایدار بخش خصوصی می‌بندد.

راحتل روشن و فوری، راه‌اندازی سندیکای باشگاه‌های فوتبال ایران است؛ نهادهی مستقل از ارگان فدراسیون که بتواند در مذاکرات مربوط به حق پخش با صدواسیما حضور مؤثر داشته باشد، در تدوین مقررات نقل‌وانتقالات مشارکت کند، از باشگاه‌های خصوصی در برابر سلطه تیه‌های دولتی حمایت کند و مدیریت تبلیغات محیطی را به صاحبان اصلی آن، یعنی باشگاه‌ها، بازگرداند؛ تا زمانی که چنین صدای واحدی شکل نگیرد، باشگاه‌ها همچنان در برابر تصمیم‌های بالادستی منفعل خواهند ماند و بحران اقتصادی فوتبال نیز ادامه خواهد یافت. نجات باشگاه‌داری ایران، از مسیر استقلال صنفی، همکاری و تشکیک سندیکایی قدرتمند می‌گذرد.

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی

چندمیلیاردی از حق رأی و تریبون برخوردارند؛ الگویی از دموکراسی نهادهی که به توزیع عادلانه قدرت کمک می‌کند. این در حالی است که در ایران، باشگاه‌های کوچک باشگاهی فوتبال بدل سیاستگذاری ندارند، بلکه اغلب قربانی تصمیمات متمرکز و غیرشفاف می‌شوند.

در رأس این تشکل، ناصر الخلیفی، مدیر باشگاه پارس‌ن‌زمن، قرار دارد؛ چهره‌ای که با حضور هم‌زمان در کمیته اجرایی یوفا و شورای فیفا، قدرت چانه‌زنی اتحادیه را به سطحی بی‌سابقه رسانده است. ورود مدیرانی چون جوزپه ماروتا به هیأت‌مدیره نیز نشان‌دهنده توازن قدرت میان قطب‌های مختلف فوتبال اروپاست. در فیاس، فوتبال ایران از فقدان مدیران تأثیرگذار در سطوح بین‌المللی رنج می‌برد و همین ضعف، قدرت لای‌گری باشگاه‌ها را به حداقل رسانده است. در حوزه اقتصادی، EFC دستاوردهایی داشته که عملاً معادلات درآمدی فوتبال اروپا را تغییر داده است. تأسیس شرکت مشترک تجاری با یوفا، باشگاه‌ها

چندمیلیاردی از حق رأی و تریبون برخوردارند؛ الگویی از دموکراسی نهادهی که به توزیع عادلانه قدرت کمک می‌کند. این در حالی است که در ایران، باشگاه‌های کوچک باشگاهی فوتبال بدل سیاستگذاری ندارند، بلکه اغلب قربانی تصمیمات متمرکز و غیرشفاف می‌شوند.

اتحادیه باشگاه‌ها؛ فاصله با یک رسانه تخصصی